

Книжкова полиця
«Лікар не анатом не тільки не корисний, а й шкідливий»

Є.Мухін

(250 років від дня народження **Є.Й.Мухіна (28.01.1766 – 13.05.1850)**)

Мухін Єфрем Йосипович народився **28.01.1766 р.** у дворянській сім'ї в м. Чугуєві, нині Харківської області.

Навчався в Харківському духовному колегіумі та Єлисаветградській медико-хірургічній школі (нині Кіровоградський медичний коледж імені Є. Й. Мухіна). Згодом здобув ступінь доктора медицини і хірургії.

Головну увагу Є. Мухін надавав вивченню анатомії. Є. Мухіну належить крилатий вислів: **«Лікар не анатом не тільки не корисний, а й шкідливий»**. Він першим виклав основні положення рефлекторної теорії. Зробив вагомий внесок у розвиток вчення про основну роль нервової системи у виникненні захворювань (теорія нервізму).

Він винайшов шину-підщелепник, розробив власну методику ампутацій. Крім того, вчений вніс багато цінних пропозицій і впровадив ряд лікувальних та гігієнічних заходів. У медичній практиці почав застосовувати сполуки хлору. Організував перші пункти швидкої допомоги...

Вчений є автором першого оригінального посібника з хірургії та фундаментальної праці з анатомії, понад 50 ґрунтовних праць з різних галузей медицини. Він одним із перших заклав основи гігієни і токсикології, займався проблемами епідеміології, був одним з ініціаторів запровадження щеплень від віспи, організував вакцинацію в Москві (1801). Як епідеміолог брав участь у ліквідації епідемії холери в Москві (1830).

Заклав основи вітчизняної травматології: розробив оригінальні методи вправлення вивихів, лікування переломів і імобілізації кінцівок з дотриманням їх фізіологічного стану і фіксацією сусідніх суглобів.

Його **учнями** були **М.І.Пирогов**, І.В. Буяльський, І.Є Дядьківський та ін.

<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Література:

Книги:

1. **Большая медицинская энциклопедия: в 30 т. Т. 16** /ред. Б. В. Петровский. - Изд. 3-е. - М., 1981. - 512 с.: ил. – **С. 35-36.** 61(03)/Б 79

2. **Бородуллин Ф. Р.**

К истории нервизма в отечественной медицине: монографія. - М., 1955. - 124 с.: ил. **С. 32-42.** 61(09):61/Б 83

3. **Куприянов В. В.**

Отечественная анатомия на этапах истории /В.В. Куприянов, Г.О. Татевосянц. - М., 1981. - 320 с.: ил. **С.144-147.** 61(09):61/К 92

4. **Лушников А.Г.**

И.Е. Дядьковский и клиника внутренних болезней первой половины XIX века. - М., 1953. - 284с. - С.107-113.(Е.О.Мухин).

5. **Покровский В. А.**

Гигиена: учебник. - 1979. - С.496 с. - **С.18-19.** 613(02)/П 48

6. **Шилинис Ю.**

Е.О. Мухин и анатомо-физиологическое направление в медицине. - М., 1960. 61(092)/Ш57

Журнали:

7. **Барциховська М. П.**

Роль Є.О.Мухіна в становленні М.І.Пирогова як лікаря та вченого //Лікарська справа. - 2000. - № 6. - С. 125-126.

8.**Некоторые неврологические проблемы в творческом наследии Е.О. Мухина** /А.А. Михайленко и др. //Журнал неврологии и психиатрии им. С.С.Корсакова. - 2008. - № 5. - С. 84-86

9. **Мирский М.Б.**

Ефрем Мухин – хирург, клиницист //Проблемы соц.гигиены и истории здравоохранения. - 2001. - №2. - С.52-57.

Серед основних праць Є. Мухіна виділяють:

- **«De stimulis corpus humanum vivum afficitibus»** (Геттинг., 1804),
- **«Разговор о пользе прививания коровьей оспы»** (с 16 чертеж., М., 1804),
- **«Первые начала костоправной науки»** (с 37 черт., М., 1806);
- **«Краткое наставление простому народу о пользе прививания коровьей оспы»** (с черт., М., 1811),
- **«Связесловие и мышцесловие»** (М., 1812),
- **«Курс анатомии для воспитанников, обучающихся медико-хирургической науке»** (7 ч., М., 1815; 2 изд., 8 ч., М., 1818);
- **«Основание науки о мокротных сумочках тела человеческого»** (М., 1815; 2 изд. М., 1816),
- **«Краткое обозрение наносной холеры; о паровых ваннах и самоваре; о постной и рыбной пище»** (М., 1830),
- **«Краткое наставление врачевать от укушения бешенных животных»** (М., 1831).
- **«Описания хирургических операций»**, М., 1807,
- **«Описание способов узнавать и лечить наносную холеру»**, М., 1831,
- **«Наука о мокротных сумочках тела человеческого»**, 2 изд., М., 1816.

Запрошуємо наших користувачів ознайомитися з книжковою полицею.

Оригінали документів можна переглянути у читальному залі відділу обслуговування ВОНМБ. У разі зацікавленості в матеріалах окремих статей із зазначених видань, рекомендуємо скористатися сервісом "Електронна доставка документів" www.vinmedlib.org.ua з метою одержання повного тексту.